

ВИСНОВОК

ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

Онищак Вячеслава Орестовича

**на тему «Російсько-українська війна за матеріалами німецької
газети DIE ZEIT (2014–2022 років)», поданої на здобуття наукового ступеня
доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки
за спеціальністю 032 Історія та археологія**

1. Актуальність теми дисертації

Російсько-українська війна, яка розпочалася 20 лютого 2014 років внаслідок агресії Російської Федерації проти України, стала однією з найвизначальніших подій новітньої історії Європи. Вона докорінно змінила архітектуру безпеки на континенті, спричинила переосмислення принципів міжнародного права, колективної безпеки та європейських цінностей. Від початку гібридного вторгнення у Крим і на Донбас до повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року, війна стала випробуванням для усього демократичного світу, актуалізувавши питання, територіальної цілісності, історичної пам'яті й інформаційної безпеки.

У цьому контексті ключову роль у формуванні суспільних уявлень про події в Україні відіграли медіа. Вони не лише відображали воєнні факти, але й задавали сприйняття – визначали, хто є жертвою, а хто агресором, як треба трактувати відповідальність Європи за війну на її східному кордоні. Саме тому дослідження інформаційного простору має виняткову актуальність для розуміння історичного виміру сучасної війни, вплив на її сприйняття суспільством інших країн, формування думки, що безпосередньо здійснює вплив на електорат політиків та відповідне їх реагування на війну в Україні, зокрема, враховуючи величезні ресурси, які Росія виділяє на дезінформацію проти України.

Особливе місце серед західноєвропейських медіа належить німецькому тижневику Die Zeit – авторитетному суспільно-політичному виданню з високими

журналістськими стандартами та впливом на громадську думку у ФРН. Публікації цього часопису віддзеркалюють еволюцію німецького погляду на Україну – від стриманого спостереження у 2014–2015 роках до усвідомлення спільної європейської відповідальності за війну після 2022 року. Аналіз матеріалів Die Zeit дає можливість спостерігати, як змінювалися дискурсивні рамки, фрейми й інтерпретації подій, а також у який спосіб формувався образ України як держави, що бореться за свободу, і європейську ідентичність.

Актуальність обраної теми визначається потребою історико-джерелознавчого аналізу німецького інформаційного простору про Україну, введенням до наукового обігу значного обсягу німецькомовних текстів та виявленням закономірностей сприйняття російсько-української війни у суспільно-політичній думці Німеччини.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри

Дисертація аспіранта В. О. Онищак виконана у рамках науково-дослідницької роботи кафедри історії України та правознавства Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка «Суспільно-політичні, економічні, правові, культурно-освітні та релігійні процеси на західних землях України (XVIII–XXI ст.)».

3. Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

Дисертаційне дослідження характеризується належним рівнем аргументованості, доказовості та наукової переконливості, а також ґрунтовністю проведеного аналізу. Усі положення, висновки й рекомендації, сформульовані у дисертації, є належно обґрунтованими, мають теоретичну та практичну цінність, містять конкретні пропозиції щодо їх застосування. Автор демонструє системний підхід до науково-дослідницької роботи.

Дисертація є завершеним самостійним науковим дослідженням,

відзначається логічністю структури, послідовністю викладу матеріалу та належним рівнем наукового обґрунтування. Основні наукові положення та висновки дисертаційної роботи пройшли апробацію на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях.

4. Наукова новизна результатів дослідження

Наукову новизну отриманих результатів визначає розробка актуальної та малодослідженої в українській історичній науці проблеми, що полягає у комплексному аналізі висвітлення російсько-української війни 2014–2022 рр. у німецькому суспільно-політичному тижневику *Die Zeit*, а також у введенні до історіографічного обігу корпусу його публікацій як джерельної бази для дослідження міжнародного медійного дискурсу війни.

Автором *уперше*:

- здійснено системне дослідження публікацій тижневика *Die Zeit* як цілісного джерельного комплексу для вивчення висвітлення російсько-української війни 2014–2022 рр.;

- введено до наукового обігу значний масив німецькомовних журналістських матеріалів (понад 500 текстів), що відображають реакцію німецького суспільства та політичних кіл на події в Україні;

- визначено основні періоди та тенденції трансформації німецького медіадискурсу щодо війни в Україні;

- проаналізовано еволюцію образів України та Росії, а також способи репрезентації їхніх дій, мотивів і ролі в конфлікті;

- розкрито особливості медійної інтерпретації окупації Криму та показано процеси формування й конкуренції інтерпретацій у західноєвропейському інформаційному просторі;

- висвітлено роль західних медіа у формуванні неоднорідного сприйняття України та її територіальної цілісності.

Уточнено і доповнено:

- теоретико-методологічні засади медіаісторії як складової історичної науки;

- уявлення про вплив європейських медіа на формування колективної пам'яті про сучасні війни та конфлікти;

- підходи до аналізу інформаційного виміру російської агресії проти України.

Набули подальшого розвитку:

- дослідження міжнародного медійного дискурсу російсько-української війни;

- вивчення ролі західноєвропейських медіа у відображенні та інтерпретації сучасних воєнних конфліктів.

5. Практичне значення результатів дослідження

Результати дослідження можуть бути використані у підготовці навчальних курсів із новітньої історії України, історії Європи ХХ–ХХІ століть, історіографії, джерелознавства, медіаісторії, у публічній дипломатії, аналітичній діяльності, комунікаційних стратегіях та для розроблення науково-популярних і просвітницьких матеріалів про війну.

6. Повнота опублікування результатів дисертації

Результати дисертаційного дослідження викладено у 7 публікаціях, з яких: чотири опубліковано в наукових фахових виданнях України категорії «Б» та три – у збірниках матеріалів конференцій.

Статті у наукових фахових виданнях України

1. **Онищак В.** Російсько-українська війна 2014 – 2022 рр. на сторінках газети Die Zeit: історіографічні аспекти. *Axis Europae*. 2025. Вип. 8. С. 143–152. doi: 10.69550/3041-1467.8.348694

2. **Онищак В.** Анексія Криму та війна на Донбасі у світлі німецької преси: медіа-аналіз матеріалів Die Zeit (2014 – 2015 рр.). *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2025. Вип. 93. Том 1. С. 43–51. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/93-1-6>

3. **Онищак В.** Мінський процес і дипломатичний вимір конфлікту (2016 – 2019 рр.) на основі матеріалів німецької газети Die Zeit. Актуальні питання гуманітарних наук. 2025. Вип. 94. Том 2. С. 11–20. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/94-2-2>

4. **Онищак В.** Повномасштабне вторгнення Росії в Україну 2022 року в дзеркалі німецької преси: аналіз публікацій Die Zeit. Zaporizhzhia Historical Review. 2025. Т. 11. № 63. С. 282–290. <https://doi.org/10.26661/zhv-2025-11-63-31>

Наукові праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. **Онищак В.** Початкова загальновійськова підготовка в Україні (кінець ХХ – початок ХХІ ст.): нормативно-правове забезпечення. Початкова загальновійськова підготовка як чинник національної безпеки: історичний досвід, уроки для України. Київ – Дрогобич – Львів – Переяслав – Ужгород – Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2025. С. 136–142.

2. **Онищак В.** Гуманітарна катастрофа у результаті російської агресії проти України у висвітленні Die Zeit. Наука і освіта України в умовах російсько-української війни: виклики та завдання в контексті національної безпеки. Том IV. Київ – Дрогобич – Львів – Переяслав – Ужгород – Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2026. С. 96–102.

3. **Онищак В.** До проблеми російсько-української війни 2014–2022 років за матеріалами німецької газети «Die Zeit»: історіографія проблеми. Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том ХХ: Між дисциплінами: простори взаємодії у науці, мистецтві та освіті. Конін – Ужгород – Перемишль – Миколаїв: Посвіт, 2026. С. 106–109.

7. Апробація матеріалів дисертації

Основні теоретичні положення та висновки дисертаційного дослідження висвітлено у доповідях на науково-практичних конференціях різного рівня:

міжнародні: XIII Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Утилітарна цінність

наукових досліджень (25 жовтня 2022 року); XVI-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Місце й значення когнітивістики в розвитку науки та освіти (12 квітня 2024 року); I-й Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні питання освіти і науки в умовах сучасної російсько-української війни» (10 грудня 2024 року); XVIII-й Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Методологічні інновації в дослідженнях і викладанні: від теорії до практики» (11 квітня 2025 року); XIX-й Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Людина, суспільство, історія: діалог у гуманітарному просторі» (17 жовтня 2025 року); II Міжнародній науково-практичній конференції «війна росії проти України: від гібридних форм до геноцидних практик» (12 листопада 2025 р., м. Переяслав); III Міжнародній науково-практичній конференції «Наука і освіта України в умовах російсько-української війни: виклики та завдання в контексті національної безпеки» (6 березня 2026 року).

всеукраїнська: V Всеукраїнській науково-практичній конференції «Соціокультурні трансформації в Україні XX – XXI ст. і подолання радянської спадщини в освіті, культурі, ментальності (19 лютого 2026 року, м. Переяслав).

8. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Усі результати дисертаційного дослідження, що виносяться на захист, отримані автором особисто. Участь у наукових конференціях, зокрема підготовка та виголошення доповідей, має самостійний характер. Апробацію результатів дослідження відображено у двох публікаціях у наукових виданнях.

9. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Структура роботи сформована за проблемно-тематичним принципом і узгоджується з визначеними метою та завданнями дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів (дев'яти підрозділів), висновків, списку

використаних джерел та літератури. Обсяг дисертаційного дослідження становить 298 сторінок, з яких 215 є основним текстом. Список використаних джерел і літератури нараховує 554 позиції.

Структура роботи та її оформлення відповідають вимогам, що ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

10. Відомості про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності

Дисертаційну роботу Онищак В. О. «Російсько-українська війна за матеріалами німецької газети DIE ZEIT (2014–2022 років)» 5 травня 2026 року було перевірено на ознаки академічного плагіату за допомогою інформаційної системи виявлення збігів «StrikePlagiarism» у відділі інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення бібліотеки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Результати перевірки: КП 1: 3,47 %; КП 2: 2,27 %; КЦ: 6,07 %.

У процесі перевірки виявлено збіги з власними науковими публікаціями здобувача, загальнонавчальною термінологією та посиланнями на використану літературу. Виявлені в роботі текстові збіги не мають ознак академічного плагіату і є правомірними.

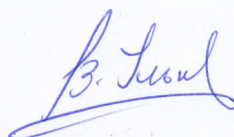
Дисертаційна робота Онищак В. О. є результатом самостійного наукового дослідження, вирізняється змістовною насиченістю та належним рівнем обґрунтованості ключових положень. У тексті відсутні некоректні запозичення без відповідних посилань на джерела, що засвідчує дотримання принципів академічної доброчесності та відповідність установленим науковим стандартам.

11. Відповідність дисертації вимогам, передбаченим «Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року за № 44.

Дисертаційна робота Онищак Вячеслава Орестовича «Російсько-українська війна за матеріалами німецької газети DIE ZEIT (2014–2022 років)», яка подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 032 Історія та археологія, містить раніше не захищені й одержані особисто автором наукові результати в галузі історії, які у комплексі розкривають проблему відображення різноманітних аспектів російсько-української війни 2014–2022 років у матеріалах німецької газети Die Zeit.

Дисертація Онищак Вячеслава Орестовича «Російсько-українська війна за матеріалами німецької газети DIE ZEIT (2014–2022 років)» є самостійним науковим дослідженням, яке характеризується належним рівнем змістового опрацювання, наукової новизни та практичної значущості отриманих результатів і відповідає вимогам, визначеним чинними нормативно-правовими актами Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. за № 40 та пп. 5-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. за № 44 і може бути рекомендована до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 032 Історія та археологія у разовій спеціалізованій вченій раді.

Голова засідання фахового
наукового семінару,
доктор історичних наук, професор

Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ

